

HET TERUGDRINGEN VAN SOCIALE ACHTERSTAND EN HET BEVORDEREN VAN
EEN HECHT SOCIAAL NETWERK IN KUSTGEBIEDEN

→ Doelstelling

n° 5

© VLIZ

Graad van sociale uitsluiting

Aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen

Relatieve welvaart in gezinnen

Gemiddeld inkomen per huishouden

Percentage van de actieve bevolking met een diploma hoger onderwijs

Aantal tweede verblijven en vakantiewoningen

Percentage tweede woningen van het totaal aantal woningen

TO REDUCE SOCIAL EXCLUSION AND PROMOTE SOCIAL COHESION IN COASTAL COMMUNITIES

n° 5

Goal

Degree of social exclusion

Indices of deprivation by area

Relative household prosperity

Average household income

Percentage of the active population with higher educational qualifications

Number of second homes

Ratio of first tot second homes

© Westtoer - Daniël de Kievith

Aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen

Het aandeel huishoudens met een langdurig laag inkomen ligt in het Nederlandse kustgebied gemiddeld 1,5% hoger dan in het achterland (1999-2001). Zowel aan de kust als in het achterland is het aandeel huishoudens met een langdurig laag inkomen tussen 1999 en 2001 met ongeveer 0,7% gedaald.

Wat toont deze meting?

Het percentage huishoudens met een langdurig laag inkomen - huishoudens met al minstens vier jaar achtereen een laag inkomen - bedraagt in het kustgebied gemiddeld 7,5% tegenover 5,9% in het achterland. Het aandeel van deze huishoudens is in de periode 1999-2001 lichtjes gedaald (respectievelijk -0,74% en -0,70%).

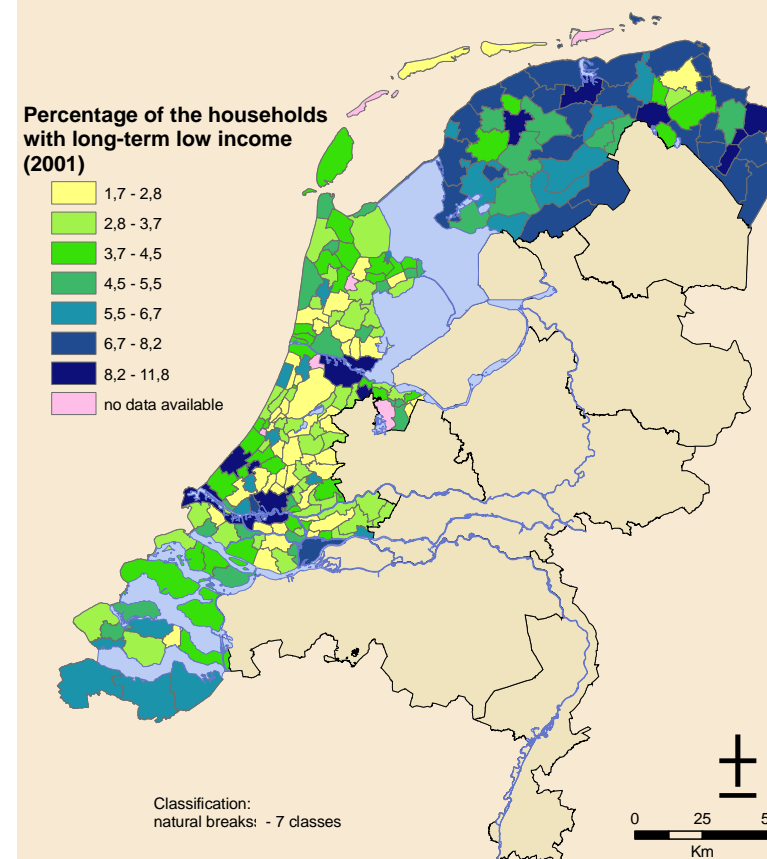
Een vergelijking van de kustprovincies onderling toont aan dat in 2001 enkel de provincies Zuid-Holland en Friesland de algemene trend in Nederland volgen; het percentage huishoudens met een langdurig laag inkomen ligt er hoger in het kustgebied dan in het achterland. Het kustgebied van Zuid-Holland heeft het grootste aandeel huishoudens met een langdurig laag inkomen (8%). De provincie Zuid-Holland vertoont ook het grootste verschil tussen kustgebied en achterland (2,3%) in 2001. In de overige kustprovincies (Zeeland, Noord-Holland en Groningen), ligt het aandeel huishoudens met een langdurig laag inkomen hoger in het achterland, vooral in Noord-Holland.

Waarom deze meting?

Duurzaamheid vergt ook een inspanning om de tegenstelling en de achterstand in de sociale ontwikkeling binnen een gemeenschap en tussen gemeenschappen onderling weg te werken of te verminderen. Aan de hand van de definities die de lidstaten op nationaal niveau hanteren voor het meten van een absolute of relatieve sociale achterstand, gaat deze meting na of in het kustgebied in het algemeen - en de kustgemeenten specifiek - sociale tegenstellingen aanwezig zijn, en of deze in de loop der jaren verminderen door een bepaalde strategische aanpak. Door deze gegevens samen te brengen met de indicatoren betreffende tewerkstelling, werkloosheid en andere eventueel drijvende factoren, kan een context geboden worden voor interpretatie.

Belang voor duurzaam kustbeheer

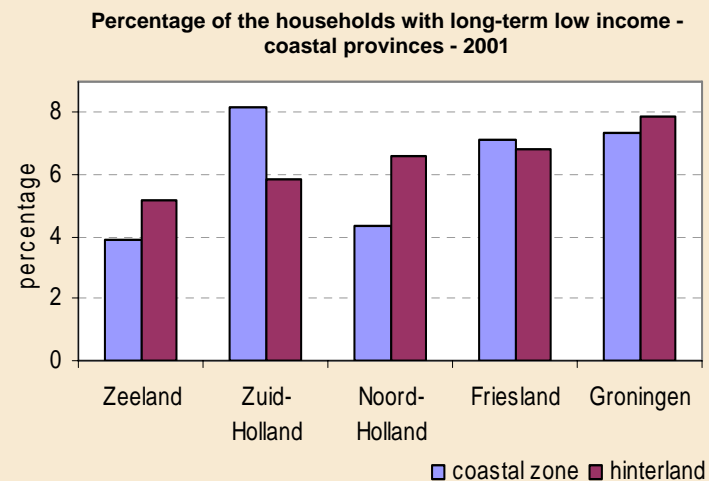
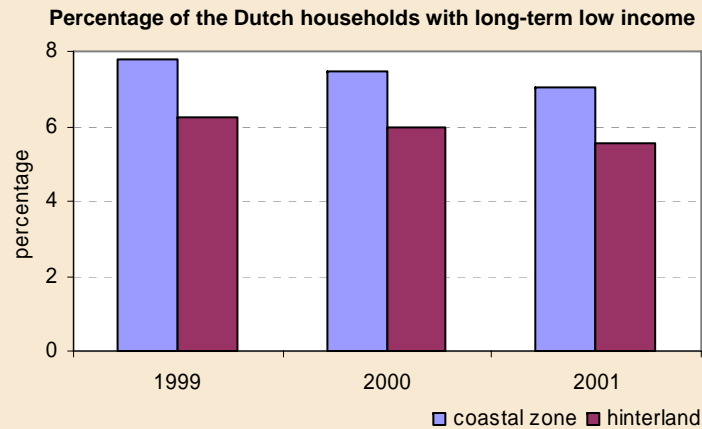
De Europese Commissie erkende het belang van sociale en economische cohesie in kustgebieden binnen de Europese Unie en dit werd dan ook nadrukkelijk opgenomen in de doelstellingen van de EU-aanbeveling inzake Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden. De Europese Commissie kent fondsen toe aan gebieden waar er economische achteruitgang is vastgesteld of waar er nood is aan vernieuwing of herstel. Veelal betreft het hier kustgebieden. De grootste investering komt via het Doelstelling 2-programma, waarbij meer dan 727 miljoen € wordt toegekend aan de noordoostelijke regio in de periode 2000-2006. Het Doelstelling 2-programma wil vooral het toerisme en de economische, sociale en ecologische aspecten nieuw leven inblazen, met nadruk op een duurzame ontwikkeling van het kustgebied.

Bron:

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), www.cbs.nl

The proportion of households with long-term low income is about 1.5% higher in the coastal area of The Netherlands compared to the hinterland. Both the coastal zone and the hinterland showed a slight decrease in this proportion (-0.7%) in the period 1999-2001.

What does this measurement show?

The percentage of households with long-term low income - households with low income for at least four consecutive years - is on average 7.5% in the coastal zone, compared to 5.9% in the hinterland (1999-2001). This indicator of social deprivation decreased by 0.74% and 0.70% respectively in the period 1999-2001.

The provinces of Zuid-Holland and Friesland followed the national trend, with social deprivation being higher in the coastal zone compared to the hinterland. The coastal zone of Zuid-Holland had the largest proportion of households with long-term low income (8%). This province also had the largest difference (2.3%) between the coastal zone and the hinterland. The other coastal provinces (Zeeland, Noord-Holland and Groningen) showed higher levels of deprivation in the hinterland, compared to the coast, particularly in Noord-Holland.

Why monitor indices of deprivation by area?

Sustainable development requires an effort to reduce or eliminate social differences and deprivation within and between communities. This measurement is intended to monitor trends in social deprivation in the coastal area in general and the coastal municipalities in particular, according to the best available national definitions for measuring social deprivation. It also measures whether or not social deprivation has declined over the years and whether it is effectively addressed by sectorial strategies. A context for interpreting the data is provided by bringing together the data on social deprivation with other possible drivers of socio-economic development.

What are the implications for planning and managing the coast?

The European Union has recognised the importance of social coherence in coastal communities and has clearly stated this in the goals of the EU ICZM Recommendation. Therefore, European funding is distributed from the European Commission to areas in economic decline or in need of socio-economic regeneration. The main investment to the North East comes from the Objective 2-Programme, bringing over 727 million € to the region in the period 2000-2006. The Objective 2-Programme for the coast is intended to revitalise tourism, economy and the social and ecological aspects of the coastal zone with an emphasis on sustainability.

Source:

Statistics Netherlands (CBS), www.cbs.nl

Gemiddeld inkomen per huishouden

Het gemiddeld jaarlijks inkomen per huishouden is in de periode 1999-2001 in Nederland gestegen met 1 500€ Deze toename is ook geldig in het kustgebied, waar het gemiddelde inkomen zelfs iets hoger ligt dan dat van het doorsnee Nederlandse huishouden. De stijging van het gemiddeld inkomen verloopt trager in het kustgebied in vergelijking met totaal Nederland.

Wat toont deze meting?

In Nederland neemt het gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden jaarlijks toe tussen 1999 en 2001. Ook in het kustgebied is deze stijging zichtbaar en werd in dezelfde periode een toename in inkomen van ongeveer 1 250€ vastgesteld. Hoewel het gemiddelde inkomen hoger ligt in het kustgebied dan in totaal Nederland, lijkt Nederland toch een inhaalbeweging te maken: het jaarlijkse verschil tussen het kustgebied en het volledige land wordt kleiner van 1999 tot 2001, waarbij het verschil nog maar een kleine 100€ bedraagt in 2001.

Binnen de kustprovincies zijn alleen verschillen waarneembaar voor Zuid- en Noord-Holland. In beide provincies ligt het gemiddeld inkomen beduidend hoger in het kustgebied dan het totaalbeeld van de respectievelijke provincies. Het hoogste gemiddelde inkomen per huishouden is terug te vinden in het kustgebied van Zuid-Holland: ± 19 500€ (2001).

Voor de overige kustprovincies zijn de verschillen tussen het kustgebied en de volledige provincie eerder klein (variërend tussen 20€ voor Zeeland en 110€ voor Friesland), waarbij het kustgemiddelde telkens lager ligt dan het provinciegemiddelde.

Waarom deze meting?

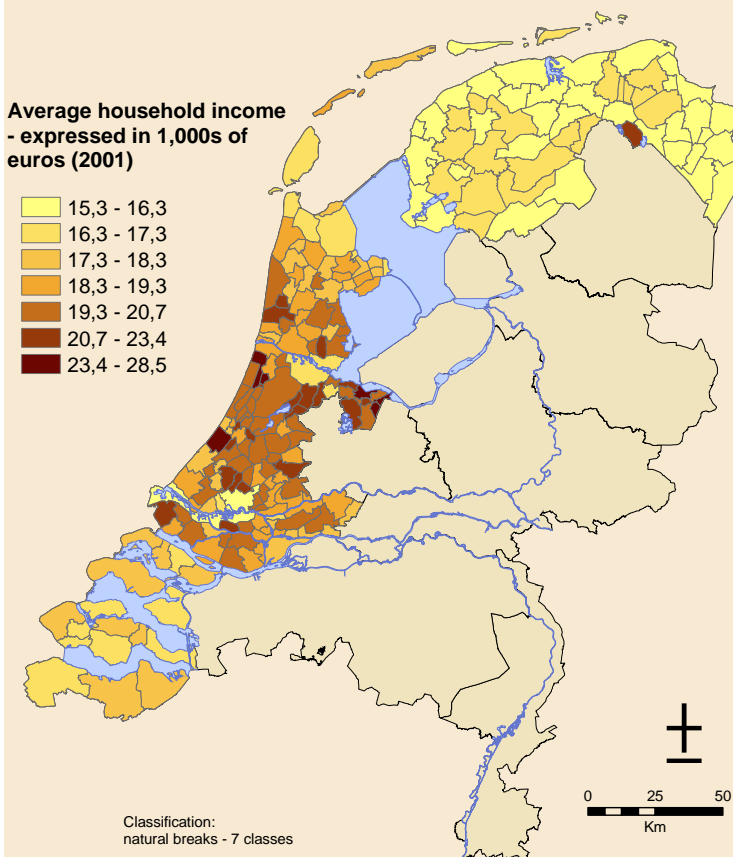
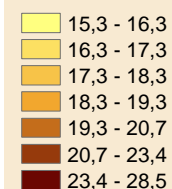
Deze meting gaat na in hoeverre de relatieve welvaart (het inkomen van een huishouden) in het kustgebied verschilt van het achterland, en tussen de kustgemeenten en kustprovincies onderling. In combinatie met de metingen betreffende tewerkstelling en de groei van bepaalde belangrijke sectoren voor de kust zoals havens, toerisme, handel en diensten kan een relevante context geboden worden voor het interpreteren van duurzaamheid en hoe de kust economie zich vertaalt in de welstand van de lokale bevolking.

Belang voor duurzaam kustbeheer

Het gemiddeld besteedbaar inkomen van een huishouden is een goede indicator van de materiële welvaart van de bevolking in een bepaald gebied. Zo kan nagegaan worden of er een verschil in welvaart is tussen het kustgebied en het achterland van kustprovincies onderling, en of er een positieve of negatieve trend waarneembaar is.

Deze meting geeft hoofdzakelijk aan of een huishouden kan beschikken over een bepaald niveau van welvaart. Indien het gemiddeld besteedbaar inkomen de evolutie in de consumptieprijsen niet kan bijbenen, heeft dit gevolgen op de sociale en economische ontwikkeling van het gebied.

Average household income
- expressed in 1,000s of
euros (2001)

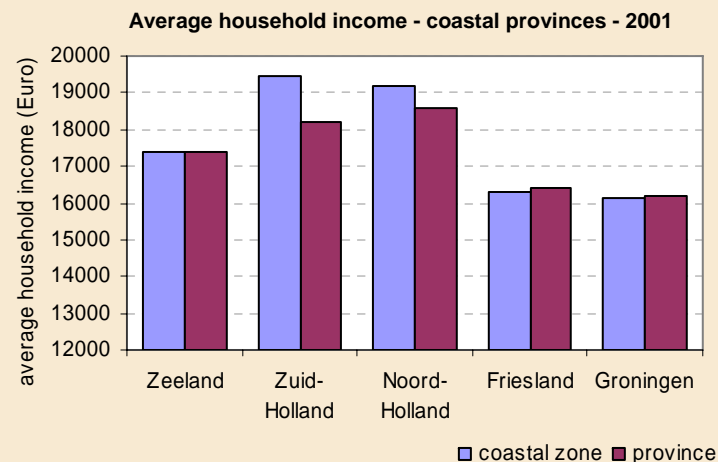
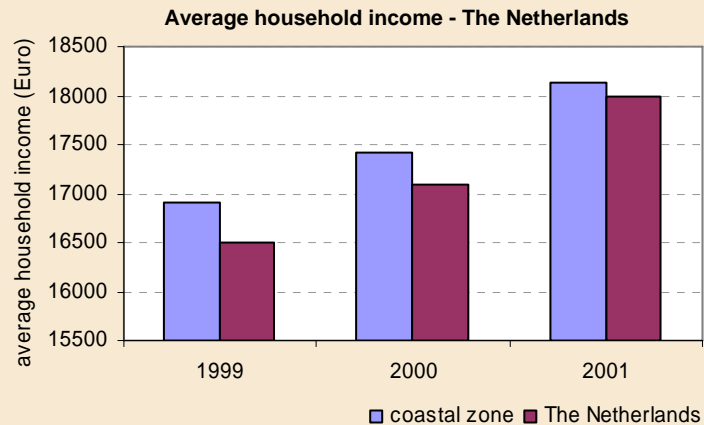

Classification:
natural breaks - 7 classes

Bron:

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), www.cbs.nl

The average household income in The Netherlands rose by 1,500€ in the period 1999-2001. This was also the case for the coastal zone, where the average income was even slightly higher compared to the national average. The average income at the coast increased at a slower pace compared to the whole country.

What does this measurement show?

The average per annum household income in The Netherlands increased in the period 1999-2001. In the coastal zone, this increase amounted to 1,250€ over the period under consideration. Although the average was higher in the coastal zone compared to the country average, The Netherlands seemed to be making an overtaking manoeuvre: the difference between the coastal zone and the country decreased from 1999 to 2001, with a difference of only 100€ in 2001.

Only the provinces of Zuid- and Noord-Holland had a markedly higher average income in the coastal zone compared to the overall picture for these provinces. The highest average household income was observed in the coastal zone of Zuid-Holland: 19,500€ in 2001.

The other coastal provinces only showed small differences between the coastal zone and the province as a whole (varying between 20€ p.a. for Zeeland and 110€ p.a. for Friesland). In each case, the average for the coastal zone was less than the average for the province.

Why monitor average household income?

This measurement indicates the differences in relative household prosperity (average household income) between the coastal zone and the hinterland as well as between the coastal municipalities and the coastal provinces. Combining this measurement with data about employment and the growth of relevant economic sectors such as ports, tourism, trade and services can create a relevant context for interpreting sustainability and to follow up on how progress in the coastal economy is translated into the prosperity of the local inhabitants.

What are the implications for planning and managing the coast?

The average household income gives a good indication of the material prosperity of the population in a certain area. Differences in relative household prosperity between the coastal zone and the hinterland of coastal provinces can be monitored, as well as positive or negative trends over time.

The measurement mainly indicates whether a household can dispose of a certain amount of income. If the household income cannot keep up with the evolution in consumer prices, this may have consequences for the social and economic development in the area.

Source:

Statistics Netherlands (CBS), www.cbs.nl

Percentage van de actieve bevolking met een diploma hoger onderwijs

Het percentage van de bevolking tussen 15 en 64 jaar met een diploma hoger onderwijs is zowel in het kustgebied als in het achterland globaal gestegen in de periode 1997-2002. De bevolking in het achterland van Noord-Holland heeft in 2002 het hoogste aandeel met een diploma hoger onderwijs (29%).

Wat toont deze meting?

Hoger onderwijs wordt door het Centraal Bureau voor de Statistiek omschreven als de opleidingen op niveau 5, 6 en 7 van de Standaard Onderwijs Indeling. Dit zijn hoger beroepsonderwijs, universitaire opleidingen en oudere en beroepsopleidingen die daarmee gelijkgesteld zijn.

In Nederland is er zowel in het kustgebied als in het achterland een globale toename in het aandeel van de bevolking tussen 15 en 64 jaar met een diploma hoger onderwijs in de periode 1997-2002. De percentages in het kustgebied en in het achterland vertonen maximaal een verschil van $\pm 1\%$ (2002) over deze periode. Met uitzondering van de jaren 1998 en 2002, ligt het percentage steeds iets hoger in het kustgebied dan in het achterland.

In twee van de vijf kustprovincies ligt het percentage van de actieve bevolking dat een diploma hoger onderwijs heeft hoger in het kustgebied dan in het achterland: Zeeland (18% tegenover 17%) en Zuid-Holland (25% tegenover 22%). De provincie Noord-Holland vertoont niet alleen het grootste verschil in percentage tussen het kustgebied en het hinterland (9%), het achterland van deze provincie vertoont daarenboven ook het grootste actieve bevolkingspercentage met een diploma hoger onderwijs: 29% (2002).

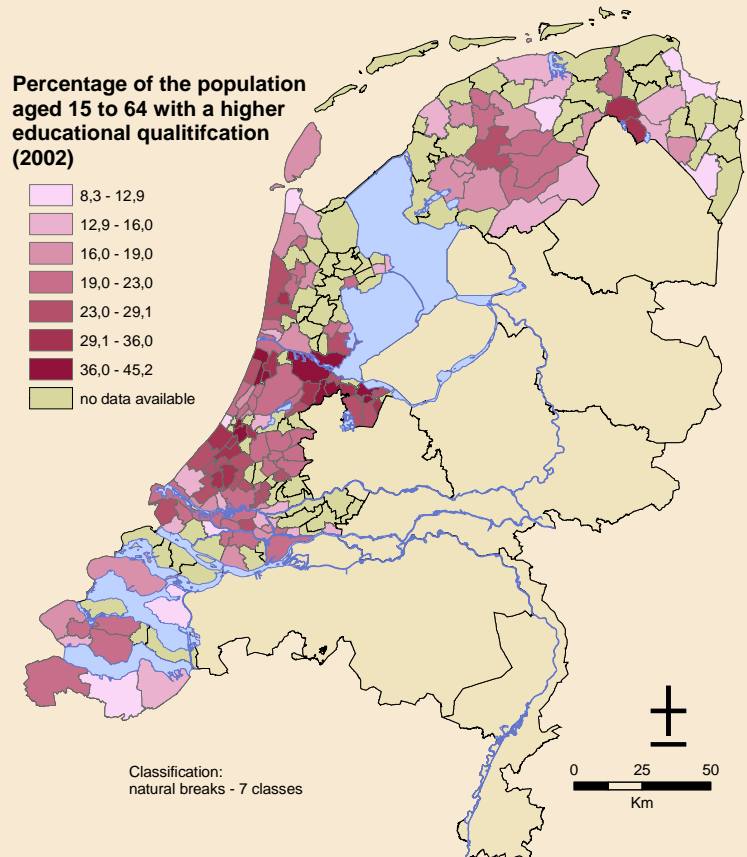
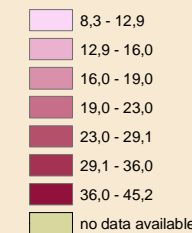
Waarom deze meting?

Hoewel duurzaamheidsindicatoren op zich geëvalueerd en geïnterpreteerd kunnen worden, is een geïntegreerde en sectoroverschrijdende analyse nodig in het kader van duurzaamheid. Zo kan het percentage van de actieve bevolking met een diploma hoger onderwijs samen geëvalueerd worden met indicatoren betreffende tewerkstelling en gemiddeld inkomen van huishoudens. Door deze meting te combineren met deze andere drijvende factoren van sociale welvaart en economische ontwikkeling, kan een ruimere context geboden worden voor het interpreteren van sociale cohesie in kustgebieden.

Belang voor duurzaam kustbeheer

Eén van de doelstellingen van de EU-aanbeveling inzake Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden is het bestrijden van sociale uitsluiting en het bevorderen van gelijkheid in sociale ontwikkeling binnen (kust-) gemeenschappen en tussen gemeenschappen onderling. Gelijkheid in sociale ontwikkeling betekent ook gelijkheid in kansen, zowel inzake opleiding als studiemogelijkheden. Zo wordt ervan uitgegaan dat de graad van opleiding in direct verband staat met het inkomen van een persoon of gezin en met de algemene levensstandaard.

Percentage of the population aged 15 to 64 with a higher educational qualification (2002)

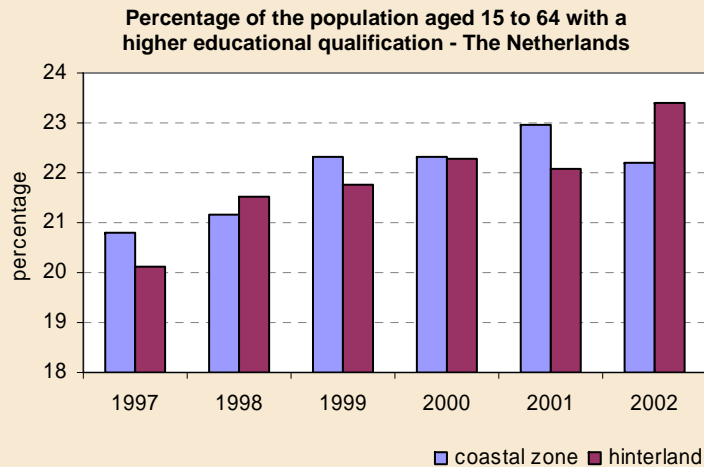

Bron:

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), www.cbs.nl

The percentage of the population aged 15 to 64 with a higher educational qualification increased in the coastal zone as well as in the hinterland during the period 1997-2002. The population in the hinterland of Noord-Holland had the highest share of higher qualifications in 2002 (29%).

Percentage of the active population with higher educational qualifications

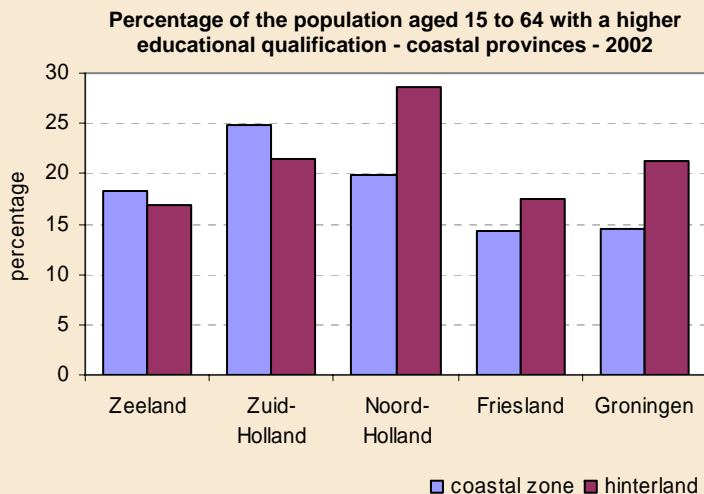

What does this measurement show?

Higher education encompasses education at levels 5, 6 and 7 of the Standard Educational Classification (SOI): higher professional training (hbo), university education and formal and professional training courses that are granted the same status as hbo and university education.

In The Netherlands, the percentage of the population aged 15 to 64 with a higher educational qualification has increased in the period 1997-2002. The percentages in the coastal zone and the hinterland show a maximum difference of $\pm 1\%$ in 2002. With exception of 1998 and 2002, the percentage is slightly higher in the coastal zone.

In two of the five coastal provinces the percentage of the active population with a higher qualification is higher in the coastal zone compared to the hinterland: Zeeland (respectively 18% and 17%) and Zuid-Holland (25% and 22%). The province of Noord-Holland has the largest difference between the coastal zone and the hinterland (9%); the population aged 15-64 in the hinterland of this province has the highest share of higher qualifications: 29% (2002).

Why monitor the percentage of the population with higher educational qualifications?

Although every measurement and sustainability indicator can stand alone for evaluation and interpretation, an integrated approach is needed to measure whether the coastal areas are moving towards a more sustainable situation. The percentage of the active population with a higher educational qualification can best be evaluated in combination with the measurements related to employment and average household income. By integrating this measurement with other drivers of social development, an interpretation of the social cohesion and welfare in coastal areas can be achieved.

What are the implications for planning and managing the coast?

One of the objectives of the EU ICZM Recommendation is to combat and reduce social exclusion and to promote social equality within and between coastal communities. Equality in social development also means equal chances in access to education and training. It is assumed that the level of education is directly linked to the average income of a person or household and to the general standard of living.

Source:

Statistics Netherlands (CBS), www.cbs.nl

Percentage tweede woningen van het totaal aantal woningen

Het Nederlandse kustgebied is een aantrekkelijke omgeving om te wonen, wat duidelijk te zien is aan het hoge percentage recreatiewoningen aan de kust. Gemiddeld genomen is 5% van alle woningen aan de kust een tweede woning of vakantiewoning, tegenover slechts 1% in het achterland.

Wat toont deze meting?

Het percentage recreatiewoningen in het kustgebied ligt gemiddeld genomen 4% hoger dan in het achterland (1992-2005). Tussen 1992 en 2005 stijgt het aandeel recreatiewoningen in het achterland lichtjes (0,2%), terwijl het in het kustgebied een snellere aangroei vertoont. Sinds 2000 is er eerder een stagnering ingetreden in het aandeel recreatiewoningen aan de kust, rond 5%.

Alle kustprovincies vertonen in 2005 dezelfde trend als op nationaal niveau, namelijk een hoger percentage vakantiewoningen aan de kust dan in het achterland. Hierbij springen vooral de Waddeneilanden en het kustgebied van Zeeland in het oog. Aan de kust van Zeeland maken recreatiewoningen bijna 23% van alle woningen uit, iets meer dan het tienvoud van het percentage in het Zeeuwse achterland. In Schiermonnikoog loopt dit aandeel zelfs op tot 83% (2004). Het kleinste verschil tussen kustgebied en achterland komt voor in Groningen (1%), gevolgd door Zuid-Holland (bijna 2%).

Waarom deze meting?

Kustgebieden vormen een aantrekkelijke leefomgeving en zijn daardoor onderhevig aan grote investeringen vanuit de vastgoedsector. Een groot aantal en aandeel recreatiewoningen kan een sterke impact op de lokale gemeenschap hebben: veranderingen in het sociale netwerk, het niet ten volle benutten van de aanwezige faciliteiten (winkels, ziekenhuizen, recyclage-infrastructuur), een stijgende criminaliteit en het verlies van lokale identiteit. Deze meting weerspiegelt dan ook het relatieve belang van tweede verblijven en vakantiewoningen in lokale gemeenschappen.

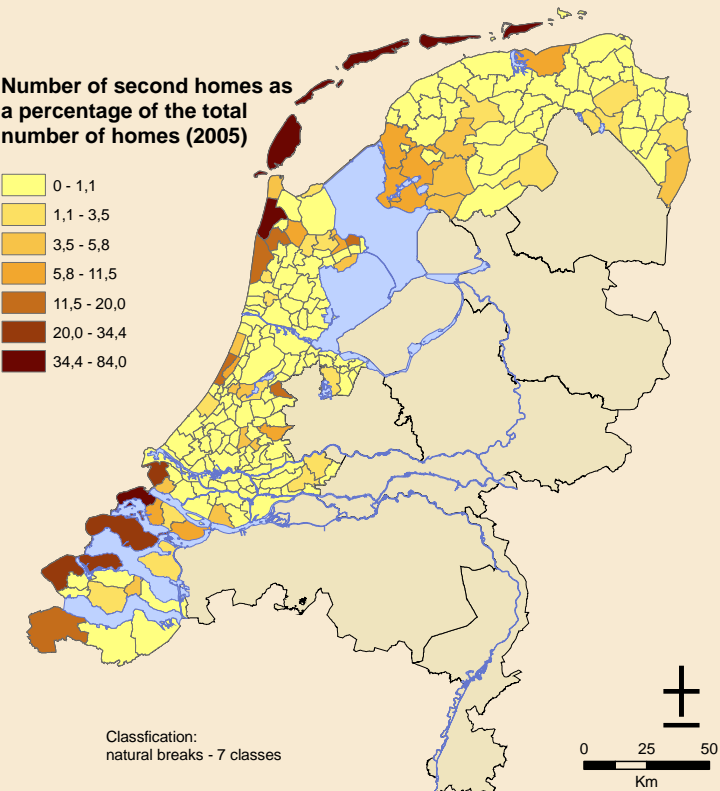
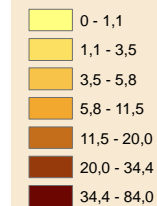
Belang voor duurzaam kustbeheer

De aanwezigheid van recreatiewoningen en vakantiehuizen vormt een probleem wanneer er een tekort komt aan betaalbare woningen voor de lokale bevolking. Veelal kunnen jongere en minder welvarende gezinnen de hogere prijzen van het vastgoed niet betalen en worden ze gedwongen te verhuizen.

In bepaalde Europese gebieden wordt dit probleem aangepakt door het heffen van hogere belastingen. Lokaal wordt ook reeds gedacht aan het ontwikkelen van bouwplannen die een limiet stellen aan het aandeel vakantie-woningen of tweede woningen, om zo een dynamische leefgemeenschap te behouden in dat gebied.

Een groot aandeel tweede woningen vindt men veelal in gebieden die in trek zijn bij de gepensioneerde bevolking. Hierdoor ontstaat echter een nood aan differentiële diensten en infrastructuur om tegemoet te komen aan de vragen en noden van een oudere bevolking.

Number of second homes as a percentage of the total number of homes (2005)

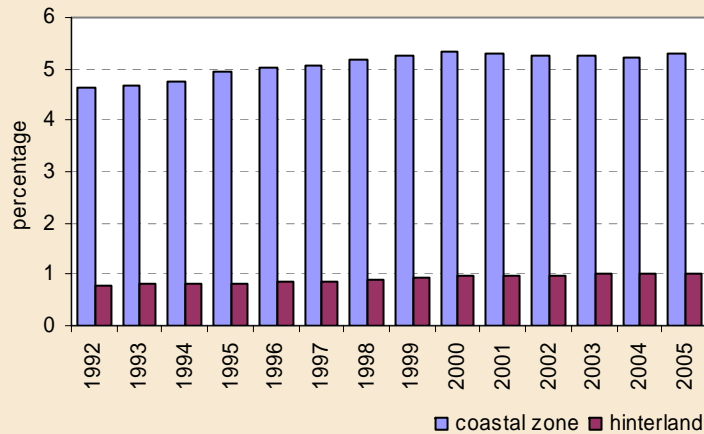
Bron

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), www.cbs.nl

The Dutch coast is a popular living environment, which is reflected in the high percentage of second and holiday homes in the coastal zone. On average 5% of all dwellings is a second or a holiday home in the coastal zone, compared to 1% in the hinterland.

Number of second homes as a percentage of total homes - The Netherlands

What does this measurement show?

The percentage of second or holiday homes is about 4% higher in the coastal zone compared to the hinterland. A slight increase in second homes in the hinterland was observed between 1992 and 2005 (0.2%). The proportion of second and holiday homes increased more rapidly in the coastal zone compared to the hinterland. From 2000 onwards, this proportion remained relatively stable around 5%.

In 2005, all coastal provinces exhibited the same trend as the national level, meaning that the percentage of second and holiday homes was higher in the coastal zone compared to the hinterland. Of particular note are the Wadden Islands and the coastal zone of Zeeland. Second homes represented almost 23% of all dwellings at the coast in Zeeland, which was almost ten times the percentage of second homes in its hinterland. The proportion of second and holiday homes in Schiermonnikoog (Wadden Islands) amounted to 83% in 2004. The smallest difference between the coastal zone and hinterland was observed in Groningen (1%), followed by Zuid-Holland (almost 2%).

Why monitor the ratio of first to second homes?

Coastal zones are attractive places in which to live and they are therefore subject to large investments from the real estate industry. A large number and share of second and holiday homes can have a substantial impact on the community: changes in social structure, under-utilisation of existing communal infrastructures (shops, hospitals, waste disposal and recycling facilities), increasing criminality and loss of local identity. This measurement reflects the relative significance of second and holiday homes to local communities.

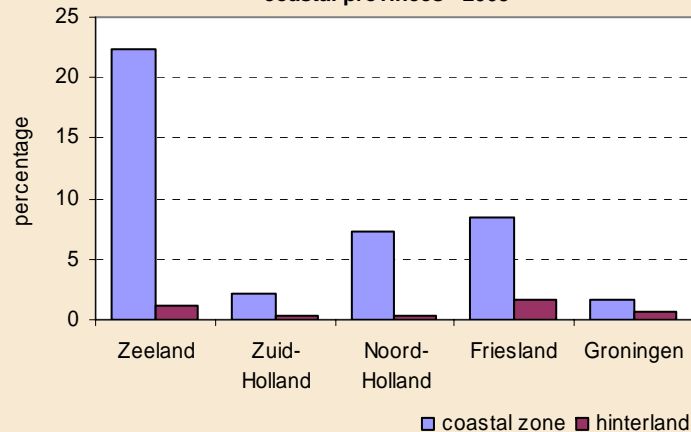
What are the implications for planning and managing the coast?

Second homes become an issue when there is a lack of sufficient housing for the local population. Younger and less affluent households cannot compete on the market and are often forced to move away.

In some European areas, higher taxes are levied to address this problem, while new local development plans may even define targets or standards for the proportion of second homes in order to ensure a dynamic living environment.

A large number of second or holiday homes can be found in areas that are popular for retirement, so creating the need for differential services and infrastructure to respond to the demands and needs of an older population.

Number of second homes as a percentage of total homes - coastal provinces - 2005

Source:

Statistics Netherlands (CBS), www.cbs.nl